

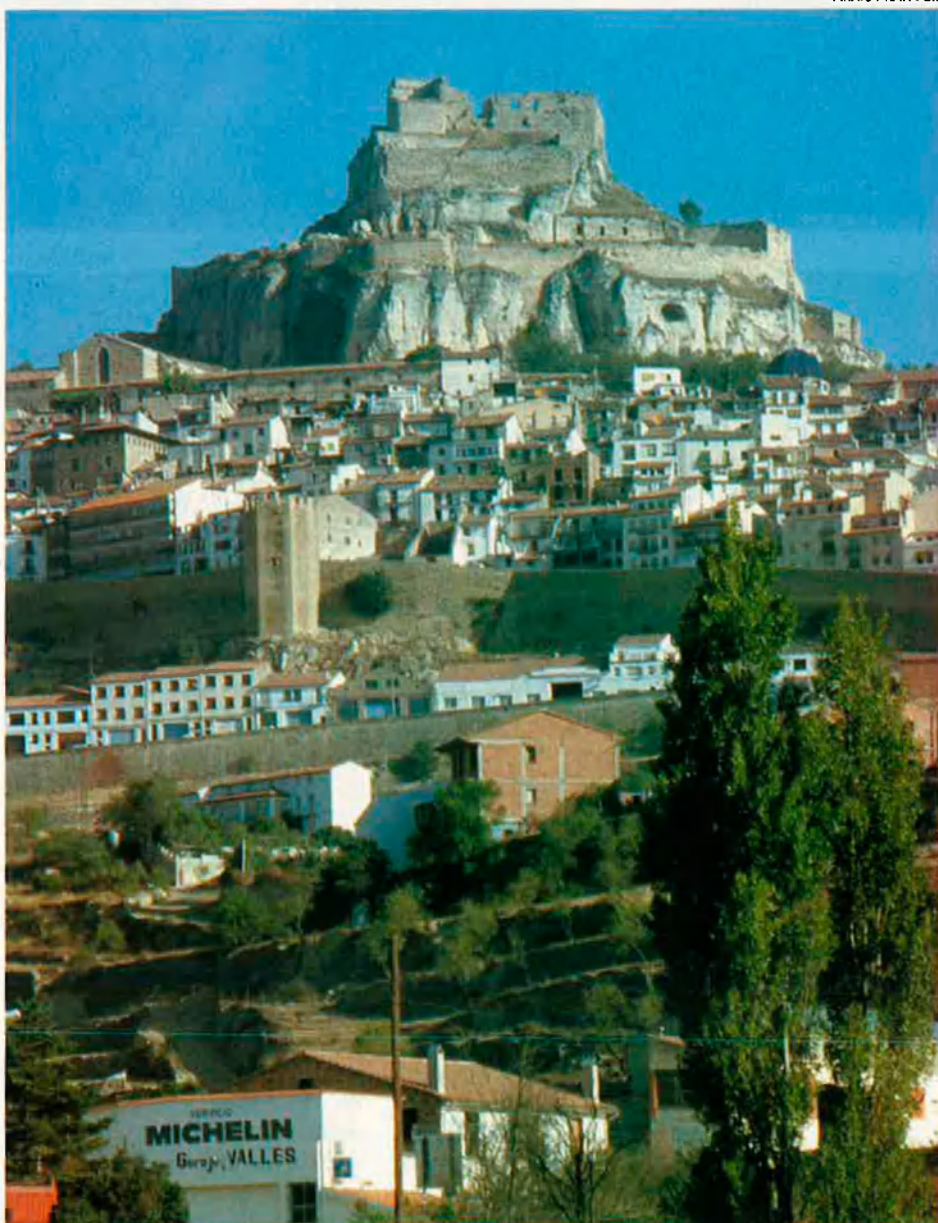
Morella vesteix els carrers pel 51 Sexenni

Des del 1678, la capital dels Ports celebra les festes sexennals en honor a la Mare de Déu de Vallivana. Els veïns treballen durant mesos per engalanar amb paper arrissat uns carrers que veuran passar, entre el 17 i el 29 d'agost, danses centenàries.

Una festa que se celebra cada sis anys perviu durant segles amb lleugeres variacions. El Sexenni de Morella, que es va celebrar per primera vegada el 1678, n'és una prova: en ella hi ha reminiscències de la societat de fa tres segles –encara ara cada gremi, adequadament actualitzat, organitza els actes d'un dia de festes–, com ara danses úniques i originals –com la dels torners– i tots els ingredients d'un gran espectacle barroc, destinat a aixecar la fe.

L'origen de la festa ve del segle XVII quan una pesta es va estendre entre el veïnat de la capital dels Ports i els morellans van anar a buscar la imatge de la Mare de Déu de Vallivana –en un santuari situat a uns 22 quilòmetres de la vila– que, segons les cròniques, va alliberar el poble de la contagiosa malaltia. El 31 de desembre van pujar la imatge i el dia del patró de la ciutat, Sant Julià (7 de gener) tots els malalts s'havien guarit, segons els documents que es conserven signats pel prior de la Confraria de la Santíssima Trinitat, mossèn Cristobal Carbó. Per agrair-li el miracle, el Consell de la Vila es reuní el 17 de gener de 1673, dia de Sant Antoni, i va prometre retre homenatge a la Mare de Déu cada sis anys. Des d'aquell moment, només s'ha deixat de fer la festa per causes majors –per les guerres, normalment, i, només un cop, per la constatació que es gastaven massa diners per celebrar el Sexenni, en una època de forta penúria.

ARXIU / RAFA GIL

Morella preveu una allau de turistes amb motiu del Sexenni. Per això, tancarà el nucli urbà al trànsit i oferirà un servei d'autobusos des del barri de l'Hostal Nou, a la imatge en primer pla.

ARXIU / RAFA GIL

Dalt, a l'esquerra, el Ball de les Gitanetes. A sota, dansa d'Arts i Oficis.

Un Sexenni més car. Actualment, l'estalvi ja no caracteritza el Sexenni. Les festes comencen el dia 17 amb l'entrada de les colònies (la Morellano-catalana i la dels Morellans Absents, que reuneix tota la resta, inclosos els que viuen a Castelló o a València) i continua el divendres 18 amb la romeria que surt de Morella per anar a buscar la Mare de Déu al santuari de Vallivana, mentre els veïns fan la "plantada" dels car-

rers. Els romers tornen a l'endemà i a les nou de la nit la imatge de la Mare de Déu recorre per primer cop els carrers recent engalanats en una processó que conserva tots els ingredients del Barroc. El filòleg Vicent Pitarch ho definia així: "Mai com ací no havia copsat amb tanta nitidesa la vehemència amb què l'esperit del Barroc -religiositat fàtua i cridadera, triomf de l'estratificació senyorial, ostentació bigarrada-

degué amarar la vida dels valencians."

D'altra banda, el Sexenni de Morella pren possessió del carrer, de tot l'espai urbà, més que qualsevol altra festa valenciana. Més que les Falles de València o les Fogueres d'Alacant, el Sexenni s'apropia dels carrers, de les places, i fins i tot del cel: a la placeta dels Tarrascons, a una bona alçada, es penja una taula molt ben parada cap per avall; al carrer de la Font (oficialment, de Julián Prats) els "volantins" -uns ninots amb la indumentària local- fan piruetes sobre els caps dels viants. I aquest mateix carrer -d'un pendent extrem- és també testimoni de la baixada d'un àngel dins d'una taronja que s'obre, en un enginy relativament modern que possiblement sorgí com a imitació del que apareix al Misteri d'Elx.

Del diumenge 20 fins el dilluns 28, pels carrers entapissats de cent colors, que contrasta amb els llençols blancs dels balcons i les façanes recent emblanquinades, passarà el Retaule, pel centre del carrer, imatges bíbliques -des de les heroïnes (Esther, Judith, Sara...) fins a David amb el cap de Goliat, passant pels evangelistes

i els apòstols— així com també danses centenàries: la dels Oficis, on cadascun dels joves dansaires representa un artesà —un espardeny, un fuster, un cadirer—; la dels Teixidors, que dansen al voltant d'un eix provistos de cintes i fent dibuixos diversos; la dels Llauradors, que ballen, abillats d'una vistosa indumentària; o la dels Torners, una dansa elegant i senyorial, d'origen medieval, en la qual vuit xics —precedits per un novè que marca el pas mentre manté una espasa en alt— desenvolupen un complet ritual d'acrobàcies amb una vareta de fusta. Al ritme del tabal i la dolçaina, aquestes danses i d'altres —com la de les Gitanetes— es desenvolupen pels carrers tant costeruts o com plans de la capital dels Ports.

Aquesta "ocupació" dels carrers de Morella ha fet que l'ajuntament opti per restringir l'accés al nucli urbà amb automòbil. Un servei d'autobusos, però, comunicarà el poble amb el barri de l'Hostal Nou, situat fora del recinte emmurallat.

Organització gremial. Com és tradicional, cada dia de les festes està organitzat —i finançat— per un gremi. De dimarts 22 a dilluns 28, de les festes diàries —incloent-hi el programa musical de les nits— s'encarreguen els gremis de llauradors i ramaders, la Colònia Morellano-catalana, la de Morellans Absents, el Gremi de Professions, Indústria i Transport, el del Comerç, el d'Arts i Oficis, i el de la Joventut.

El típic retaule amb les danses esmentades, a més dels gegants i els quadres bíblics, se celebra tots els dies a les 12.30 hores però cada colònia o gremi aporta després alguna activitat diferent. Així, el dia 22 s'ofereix una demostració de balls de saló, a les 18.30 hores; el dia 23 una actuació castellera dels Xics de Granollers (18 hores), la Cobla Selvatana (19 h) i l'Orquestra Selvatana, a la mitjanit. El dia 26 actuaran els grups Sirex i Mustang; i el 28, Ketama a les 12 hores.

À. Milian

De les flors al paper arrissat

ARXIU / VICENT A. JIMÉNEZ

Fa més de 300 anys, l'ornamentació que els veïns de Morella preparaven per rebre la seva patrona eren, simplement, les flors amb què guarnien l'església arxiprestal. A poc a poc, s'hi va dedicar més temps i més esforç, i els carrers per on havia de passar la Mare de Déu de Vallivana s'omplien d'herbes aromàtiques. És el que en deien la

"brosta", totes aquelles herbes que durant nou dies podien servir de catifa vegetal sense marcir-se. La brosta es decorava amb flors fetes amb paper pels veïns dels carrers. Encara ara, de les reunions nocturnes dels veïns de cada carrer per a fer els tapissos del Sexenni, la gent en diu "anar a les flors".

Els tapissos que es plantaran el dia 18 d'agost i es podran veure als carrers fins al dia 29 d'agost porten mesos de preparació. Els veïns de cada carrer es reuneixen al mes de setembre o octubre de l'any anterior al Sexenni i comencen a elaborar un disseny que aniran fent realitat de mica en mica en un treball de mesos. Cada carrer tria un motiu central, que pot anar des de l'art contemporani —el passat Sexenni un carrer va fer, entre altres obres de Pablo Picasso, una fidelíssima reproducció en paper arrissat del Guernica— fins a motius vegetals i animals, com ara cignes o buguenvíl-lees.

Un cop triat el motiu, es fan els dissenys en un suport —que pot ser de fusta, cartó-pedra o altres materials— i es comencen a tapissar, enganxant amb cola el paper arrissat. Aquest paper s'aconsegueix en tallar un paper de seda per un lateral —per facilitar aquesta feina, un morellà va inventar una talladora, en instal·lar unes tisoires al mecanisme clàssic d'una màquina de cosir—, després doblegar-lo repetidament i, per últim, arrissar el lateral tallat fregant-lo durant uns minuts amb el palmell de la mà.

ARXIU / RAFA GIL

Segons com es talle de fi o de gros el paper, el resultat final del tapís serà de més o menys volum. També es pot fer un altre tipus de tapissat, anomenat la fulleta, que consisteix a doblegar el paper hàbilment per a imitar els nervis d'una fulla.

Els motius elegits per cada carrer són secrets durant els nou mesos, aproximadament, que els veïns dediquen a la seua elaboració —sobretot a les nits, després de treballar— i només es revelen el dia de la "plantada" dels carrers: el pròxim 18 d'agost. A. M.